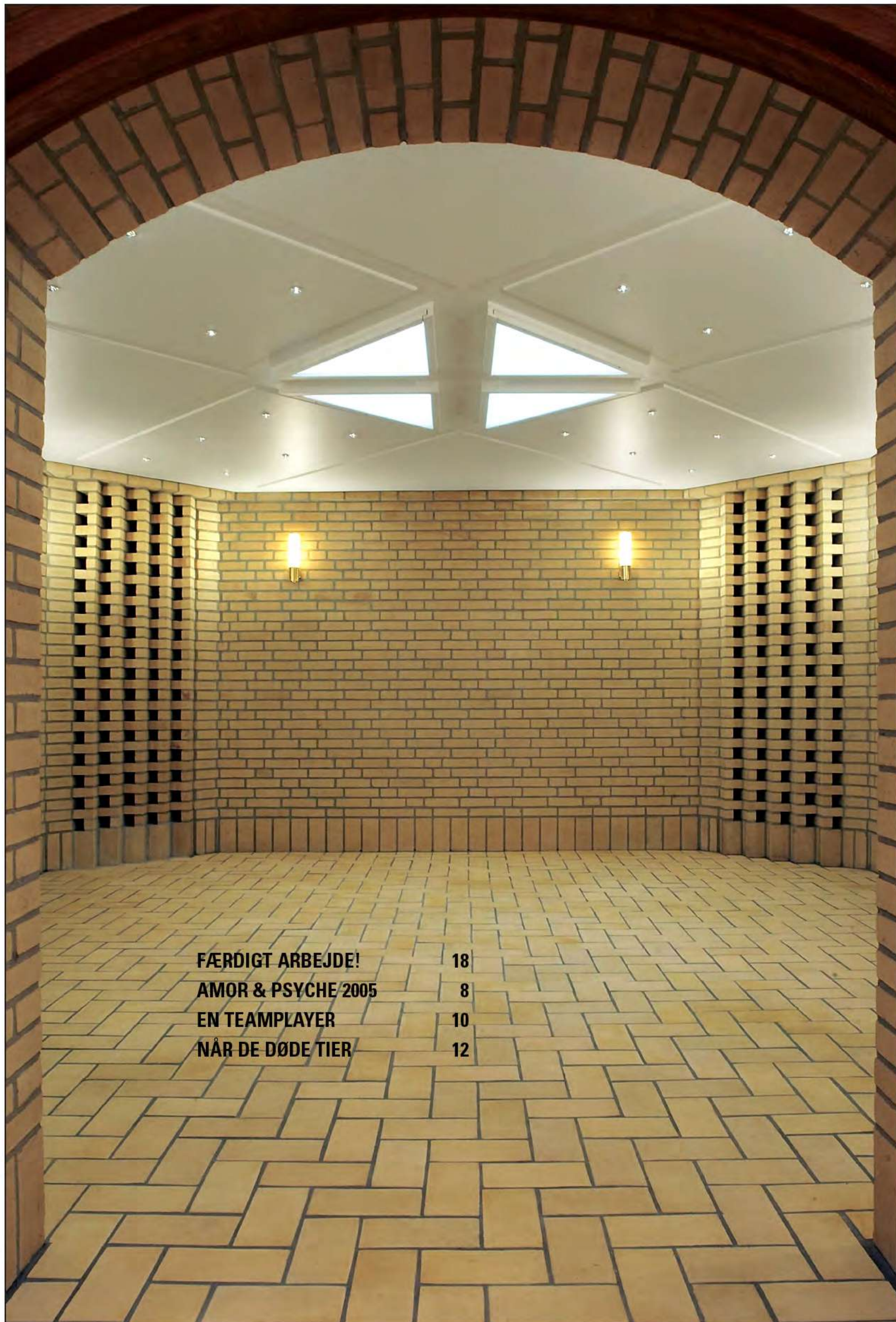

PETERSEN®

15 | OKTOBER 2005

ET MAGASIN OM TEGL OG ANSVARLIG ARKITEKTUR

FÆRDIGT ARBEJDE!	18
AMOR & PSYCHE 2005	8
EN TEAMPLAYER	10
NÅR DE DØDE TIER	12

Vejen til Louisiana

AF ANNETTE PETERSEN
ARKITEKT MAA

Det er ikke usædvanligt, at fremmede og udenforstående har et klarere syn på os, end vi selv. Vi lever jo i den hverdag, der nu engang er vores, og kan måske ikke se skoven for bare træer?

Der var derfor også stille i lokalet, da parisiske Jean Nouvel, mastermind bag Danmarks radios nye koncertsal, udgav sit Louisiana Manifesto, Nouvels spontane respons på mødet med kunstmuseet Louisiana i Humlebæk, der i 2005 satte fokus på den franske arkitekt:

- Mere end nogensinde er arkitekturen i 2005 i færd med at tilintetgøre sit miljø, den banaliserer sin omverden, voldtager den. Nogle gange prøver den at erstatte landskabet, skaber et nyt i sit eget billede. Og det er netop ikke andet end endnu en måde at udlette det naturlige på.

Men så er der Louisiana. Et chok i sjælen. Det levende bevis på en glemt sandhed: Arkitekturen har evnen til at forbinde verdener, at overskride grænser, at transcendere. Den kan åbenbare geografier, historier, farver, beplantning, horisonter, dagslyset kvaliteter.

Næavis og ukunstlet eksisterer den i verden. Den lever. Den er enestående.

Den er Louisiana'sk. Det siger Nouvel.

Her fra vores verden, på Petersen Tegl Egemsund ved noret i Nybøl, har vi lyst til at stå ret for det udsagn:

Hørt!

Som Louisiana har åbnet Nouvels øjne, er han til gengæld vores vækkeur. For de louisiana'ske kvaliteter – som her gengivet – er netop gangbare på al stor formidling, kommunikation – kunst, måske? At åbenbare, klargøre, overskride grænser med det levende, det unikke – er det ikke den ambition, der driver os alle?

Forskellighedene kommer, når ambitionen veksles i sjælens møntautomat. Nogle vil have dollars, andre skilling. Nogle forer tegnebogen med bugnende sedler, andre finder glæden ved lidt, men klingende mønt.

Måske vi bør vælge inderlighed frem for storhed?

Her et halvt årtusind efter Columbus har arkitekturen været på sin egen store opdagelsesrejse. Der var – og er – masser af nyt land at udforske. På vejen er meget forsøgt, nye resultater nået, og husene står der som monumenter på ruten.

Men da Columbus kom til Amerika medbragte han sit hjemlands kultur ombord på Santa Maria. Kærligheden til den var hans kraftcenter, mens nyt blev kultiveret. De bedste pennestreg fra arkitekturens eksplorere er rundet af samme baggage. De, der har ladet den tilbage, farer ofte vild.

- Arkitekturen skal have stemme, den er de dodes tale, siger lektor ved Kunstakademiets Arkitekturskole Christoffer Harlang inde i bladet. Er den gold og stum, er der meget langt til Louisiana.

Heldigvis synes mange at lede efter vejen.

God fornøjelse med PETERSEN 15!

GRAFIKEREN

Bygherren Peter Poulsen, direktør for entreprenørvirksomheden KPC Byg, allierede sig med vennen arkitekt MAA Niels Christoffersen, der også er ansat hos Arkitema: Huset har stor grafisk styrke med lys, men solid base og mørk, men let top, som præsenterer en skarp kontur mod en blå lkast-himmel. I et stramt formsprog, ytrer huset sig med stor poesi, monumentalt i kvarteret.

265 m² med integreret garage
Petersen Tegl D91.

SKULPTUREN

Villa Skov for bygherren Fl. Skov Petersen er projekteret af Arkitektfirma Kristian H. Nielsen med arkitekt MAA Jens Nielsen, Vildbjerg, som idémager: Afsættet tages i den skønne 2500 m² naturgrund med søudsigt, hvor huset fremstår som en skulptur. Skala, materiale og farvevalg er diskret og homogent for at give fuld skrue på effekten af villaens dynamisk krydsende liner.

250 m² med integreret garage
Petersen Tegl D51.

Med noget på hjerte

Det arkitekt tegnede familiehus er igen i kurs.

De bedste af slagsen besidder engagement, inderlighed, holdning – derfor!

I velfærdssamfundet Danmark 2005 har parcelhuset skiftet rollefag. Fra en begyndelse som serieproduceret klimaskærm og en boligform, der mest udmærkede sig ved ikke at være stablet eller koblet, skriver de private bygherrer nu næste kapitel i historien om familiens hus.

Med et pænt plus på bankkontoen og lave lånerenter hedder overskriften den kreative, individuelle villa med den personlige underskrift. Familiehuset er ikke længere et simpelt, anonymt bosted, hvis karakterudfoldelse begrænses til møbler og tapet. Vis mig, hvordan du bor, og jeg skal sige dig, hvem du er, er den nye tids mantra.

Den status har igen bragt arkitekterne på banen i en grad, som måske er af hidtil ukendt omfang. Forskellen fra parcelhusets spæde før-typehus periode,

hvor arkitekttegninger også var sædvane, er nemlig, at både det økonomiske og teknologiske potentiale i mellemtiden er vokset mangefold.

- Det unikke og det ubetinget personlige er afgørende for denne type bygherre, som i hvert fald ikke ønsker at se sit hus gentaget rundt om hjørnet, observerer arkitekter, der har travlt med design af familiehuset. Ideen om at typificere og mangfoldiggøre processerne er derfor kun rosværdig, hvis deres slutresultat – selve huset – kan varieres i det uendelige, tilføjes det. Og lige nu er det heller ikke omkostningen ved huset, der optager bygherrerne mest.

- De tilskyndes netop af økonomiske grunde til at søge det private nybyggeri, fordi prisniveauet på brugtmarkedet er ekstremt opskruet, hedder det. På den baggrund er kontantprisen for et nybygget, arkitektteg-

MURERMESTEREN 2005

Arkitekterne Ruth Roin og Kim Skovhus, MAA, tager afsæt i Silkeborg Papirfabrik, nabo til deres eget familiehuse. Heraf murstensfarve og valg af sten med patineret farvespil. Andre naboer er solide muremestervillaer, hvis formsprog opdateres i moderne version med en opdeling i etager til familiens tre generationer af forældre, skolebørn og teenagere.

274 m² + tagterrasse
Petersen Tegl D33.

KAPTAJNEN

Albertsen & Flarup, Vejle og arkitekt MAA Anders Johansen har begået en familievilla til bygherren Niels Find i Bredballe ved Vejle. Huset er integreret i grundens skråning mod Vejle fjord og spejler også det maritime i sit design: En sølebåret balkon ses som vingen på kommandobroen. Facaderne er trukket tilbage under en markant ramme af zink, en skærm mod klimaets luner.

187 m² samt carport
Petersen Tegl D71.

net familiehuse af høj standard både rimelig og attraktiv. Som bekendt er finansieringen ej heller ikke problem – og endda til rekordlave renter.

Familiens nye hus udtrykker engagement, inderlighed og holdning, men tilbyder også gerne høj funktionalitet i en travl hverdag og fleksibilitet til fremtiden, så rammerne kan ændres i takt med familien: Vægge kan flyttes, rumforløb varieres, og huset er ofte ekspansionsberedt.

Og så søger arkitekturen udtryk, der dækker elegance, fremtidstro og teknologisk indsigt, men rodfæster samtidig sig i en solid dansk byggetradition: Det lette og transparente i dialog med tyngde, kendt kvalitet og robust massivitet.

Derfor er en af de moderne favoritter facader af tegl. Petersen Tegl.

Småt og stort

Arkitekt MAA Poul Lodbergs villa til Elme Allé i Åbyhøj tilpasser sig imponante nabovillaer fra 1920'erne. Identitet og tyngde tilføres efter klassiske formidealer. Inspireret af Heinz Bienefeld møder vinduerne murværket enten stærkt tilbagelagt eller udenpå facaden som kamap. De gennemlyste rum med lange kig er en dyd. Sublimt murværk: Wihlborg & Frischknecht A/S, Århus. 168 m² / Petersen Tegl D36.

Bye-bye baby!

Afskeden kan gøre ondt.

Især når man behandler barnet fuldstændig, som var det ens eget, siger Lau Kristensen, 2L Development

I TV-reklamer kan man opleve italienske tomatavlere, der tårevædet genser deres savnede poder i flasker hos ketchupproducenten. Eller mejeristen, der hulkende nægter at tage afsked med sin lækre, nydrænede ost.

Lau Kristensen, iværksætter og projektudvikler, kan godt nikke ja til den følelse: - Har man sjælen med i sit arbejde, er man dybt involveret i at udvikle, planlægge og opføre projektet. I en grad, så det gør ondt at skille sig af med det, når køberne får nøglen.

Lau Kristensen udgør det ene L i ejendomsudviklings virksomheden 2L i Hørsholm. Lars-Erik Houmann Christensen er det andet.

- Men den rutschetur af følelser kommer af inderligheden i projektet og en kærlig holdning til det, konstaterer Lau Kristensen, så det er ikke noget at være ked af. Det er et smittende engagement, også for de mennesker, der så overtager resultatet og for hvem det, vi har skabt, ofte spiller en hovedrolle i deres tilværelse.

Og det er den korte grundopskrift på alt, der engagerer de to L'er, oven i købet med samme efternavn, om end i to variationer: - Det skal være mere end bare et arbejde. Hvad vi udvikler, skal gøre en forskel, både for

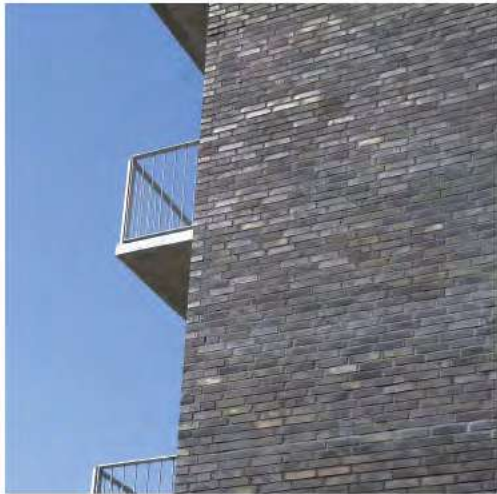
Det gyldne snit

4x4 m moduler er det gyldne snit i arkitekt MAA Brian Andersens design til den villa, hvor han selv og familien bor på 190 m², disponeret som 2-plans sektioner. Otte moduler danner en sektion med indhold af alle tekniske installationer. Andre tre moduler er husets fleksible rum, der ændrer sig med familiens vækst ved flytning af skillevægge. Arkitekt MAA Brian Andersen, arkitektfirmaet Årstadene i Silkeborg, valgte Petersen Tegl D31 og D55: - Den sorte bringer skalaen ned, den gule er i slægt med jordens farver, påpeger Brian Andersen.

Også på terrasse og i haveanlæg er der valgt gul Petersen Tegl som belægning.

DORTHE KEIS, ARKITEMA: MEGET PÅ HOLMEN ER I GULE STEN, MEN SORT OG GRÅ ER OGSÅ TJÆREINSPIREDE TEMAFARVER I DET MARITIME MILJØ. DEM KAN MAN FØLGE I TRÆVÆRK OG TAGE. DET ER DET UDGANGSPUNKT, VI HAR VALGT FOR SAUGVÆRKET. I SKALA HAR VI TAGET MÅL EFTER HOLMENS MAGASINBYGNINGER OG KOMMER MED DEN OPSKRIFT I HÅNDEN MED ET NUTIDIGT BUD PÅ ET MODERNE HOLMEN. FACADERNE ER DYNAMISK UDSPÆNDTE MELLEM LETTE TRÆOVERFLADER I LÆRK OG MASSIVT MURVÆRK MED DEN FLOTTE, DYBE PETERSEN Tegl D58. DEN ER IKKE HELT SORT, MEN SPILLER I GRÅ OG SORTE NUANCER MED INDFARVEDE ANTRASITGRÅ FUGER. HELT PERFEKT!

os og for vore kunder, lyder Lau Kristensens formel. Så for at være ”2L potentiale” skal projektet byde på lidt ekstra.

Kompagniskabet Kristensen & Christensen er ikke nyt. Begge cand.merc’er mødtes de på Handelshøjskolen, og sammen skabte de et økonomisk fundament med en kæde af videobutikker, hvor forretningstalentet straks slog gnister med en ekspansion fra seks til 35 inden salget til Blockbuster. Nu var der penge på kontoen.

Året var 1998, og flåden var flyttet fra Holmen. Som jomfrueligt land for civilister gik bommen op, og byggebranchens matadorer stod klar med projekterne. Det samme gjorde det nyetablerede 2L, og dertil med en slank, ressourcebevidst projektstyrings organisation, nem at navigere og tilpasse i det vilde vesten, som den gamle flådestation hurtigt viste sig at være. En kampplads for mange glødende særinteresser.

Hvor de store, mandskabstunge entreprenørgiganter måtte melde pas, kunne 2L forblive i spillet og skabe resultater gennem forhandling og tålmodighed. Det førte til nu berømte opdateringer af historiebogen: Bådeværftet fra 1867, der blev til 18 fine ejerboliger, Kedelsmedjen, i dag er en fin ramme om konferencer, udstillinger og events, inden ”svendestykket”,

Torpedohallen, og 2L’s elegante transformering af Holmens miserable forhenværende torpedoværft til 70 ejerboliger i luksusklassen.

- Arkitekturen var begået af Vandkunsten. Udførelsen tog NCC sig af i tæt dialog med os. I hver enkelt sag vælger vi rådgivere og udførende efter opgavens natur, forklarer Lau Kristensen. Det er vor styrke, at vi er uafhængige og frit stillet til at skruer projektorganisationen sammen, helt efter sagens størrelse og karakter.

Og det var netop også, hvad 2L også gjorde, da endnu en projektmulighed på Holmen dukkede op: 24 nye ejerboliger i omgivelser, atter ladet med historie. For her lå engang træskibenes travle sav- og hølevværker. De er borte, men det nye hus, opført med murværk af den hårdtbrændte murklinke Petersen Tegl D58, bærer dog navnet Saugværket.

Lau Kristensen advarer mod at forbinde al 2L aktivitet med Danmarks-historie og de gamle arkiver.

- Det er ikke fællesnævneren. Det er derimod evnen til at møde den aktuelle udfordring med et frisk bud: Sådan kan det også gøres, mener Lau Kristensen. 2L partnerne er visionære, når visioner er på deres plads, men snusfornuftige, når økonomien lægges.

En kombination af begge dele vokser netop nu op af jorden på en kuperet, naturgrund i Brønsholm nord for Hørsholm. Her – på en adresse med et af Hovedstadens efterspurgte postnumre – vil 2L føre beviset for, at den unge familie uden store friværdier stadig kan få eget tag over hovedet til godt 20.000 kr. for en kvadratmeter. For at klare den opgave er 2L gået i samarbejde med en erfaren typehusproducent og mønstrer desuden selv kompetence i styring af netop den type projekter. Med det team opføres de næste to år 200 varierede familieboliger med de bedste rammer for moderne, unge familier.

- Vægten ligger ikke på stor arkitektur og dyre konkurrencer, men på fornuftig pris for en høj brugskvalitet, erklærer Lau Kristensen, der er sikker på, at den er endnu højere efter 2L-modellen: Ved at optimere byggeproces og samarbejdet hele vejen rundt bruges pengene på de synlige værdier – teknologi og komfort, understreger Kristensen, som allerede, mens dette læses, er ved at tage afsked med 2. etape af Brønsholm Eng.

Det hænder, han godt nok er længe om at finde nøglen.

1

2003, Holmens Kedelsmedje, 1887 (1)
Renovering og omstrukturering til kontorer og galleri
Arkitekter: Rønne Arkitekter PAR,
arkitekt MAA Christian Rønne

1998, Holmens Bådeværft, 1867 (2)
Renovering og omstrukturering til 18 ejerboliger
Arkitekter: Maali & Lalanda A/S,
Frank Maali og Gemma Lalanda

2001, Holmen, Torpedohallen (3)
Renovering og omstrukturering af værft til 70 boliger
Arkitekter: Vandkunsten A/S

2005, Saugværket, Holmen (4)
Nybyggeri af 24 boliger til salg og leje
Arkitekter: Arkitema A/S,
arkitekt MAA Dorthe Keis og Poul Schüle

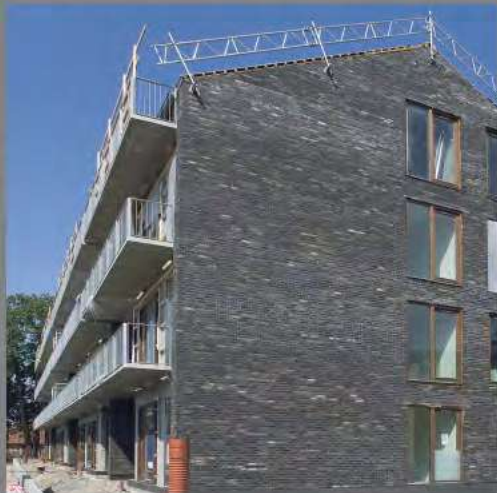
2004, Holmens Masteskure og Mærsehus (5)
Renovering og omstrukturering til erhverv
Arkitekter: Maali & Lalanda A/S

2

3

4

5

Se, det summer af sol

I Kalundborg minder Tegnestuen Virumgaard om, at gammeldansk arkitektur stadig er en dyd

Med et elegant greb indfælder 55 nye ældreboliger sig i bakkelandskabet i kystbyen Røsnæs ved Kalundborg.

- Niveaufri adgang til boliger for gangbesværede ældre er en udfordring, når tre blokke skal placeres en terræn, der falder 12 meter mod en helt fantastisk udsigt til havet, konstaterer arkitekt MAA Eigil Madsen. Han og Tegnestuen Virumgaard løste opgaven for bygherren DAB Kalundborg Boligforening med en disponering i tre og to etager, som imidlertid med de dramatiske niveauspring synes som seks.

Formgivningens resultat blev dermed et blødt favntag om et landskab, så kuperet, at en svævende, transparent gangbro fra den ene bygnings overtagte danner forbindelsen til den næstes parterre. Bygningerne er ikke placeret på, men skåret ind i kloden, og det med en sådan finesse, at man synes, de nærmest vokser derfra. Facadernes farver spiller i en symfoni af solgule nuancer, orkestreret med Petersen Tegl D31, afsluttet med en overstemme af varme, gule tagtegl. Udvendige anlæg som forplads og centertrav er udført med en belægning af eksklusive Baggeridge Warwick Paver klinker fra Petersen Apentex (foto). Og tro mod farvepalettens sommergrader er de superslanke aluminiums rammer om vinduer og glaspartier endelig udført med en nuance som rødbrun læder! Samtidig er de uimodståeligt integreret i facaderne i taktfaste rytmer, enkelte som karnapper, en punkteret node.

Det er her, man vakler mellem at synge H.C. Andersen eller summe af sol med Drachmann. Jernholtparkens design er musikalsk på grænsen til ørehænger.

Nogle påstår, danske arkitekter har indskrevet deres Fisker og C.F. Møller i glemmebogen.

I så fald har Virumgaard repeteret netop den.

Som tjener for de ældres velvære og tryghed var DAB Kalundborg Boligselskab en aktiv bygherre gennem hele sagen. Formanden, Richard Poulsen (foto), arbejdede utrætteligt for at skaffe økonomi til de bedste materialer og er både stolt og glad for resultatet: - Vi har fået et rigtigt smukt byggeri, en fryd for både dem, der skal se på det og dem, der har den glæde at bo der!

5

1

Et godt sted at bo

- Det er vores opgave at skabe et bæredygtigt bomiljø, siger boligforeningen AAB.

I Vejleåparken lykkes det, mener beboerne.

Danmarkshistoriens største boligrenoverings projekt skridter planmæssigt frem. Vejleåparkens 2000 boliger er i hamskifte: Truende betonslum fra 70'ernes boliger-til-alle-i-en-fart-liturgi begynder en ny tilværelse som afvekslende, personlige, kreative og menneskeligt varme rammer om 5000 Ishøj-borgeres daglige liv.

Afvekslingen fødes af fornygede, karakterfulde facader i en livfuld dialog mellem lette partier af stål og glas og murværkets tyngde. Personlighed tilføjes gennem anvendelsen af flere slags mursten, alle fra Petersen Tegl Egernsund, som fx de gule og brunlige okkerfarver i D32 (1+2) overfor den brændte glød i den røde D34. Kreativiteten blomstrer med en håndfuld kunstnere, anført af professor Bjørn Nørgaard og mange friske bud på, hvordan boligbebyggelsen kan indgå i et aktivt samspil med de daglige brugere.

- Skulle kunst kun være for de få og de fine? Næppe, mener formanden for AAB's afdeling 55, Vejleåparken, Kåthe Pedersen (3).

Og den menneskelige varme?

- Den viser sig nu, alle er glade for det nye Vejleåparken, der måned for måned begynder at tage form, siger formand Kåthe Pedersen. Selv har hun de sidste tre år brugt en stor del af sit liv på at skabe de frugtbare rammer og ikke mindst en succes til 900 millioner kroner, der kommer fra Landsbyggefond, Ishøj kommune samt AAB, boligforeningen – og dermed beboerne. Det betyder mindre huslejestigninger på et niveau fra 15-20%, svarende til knap 1000 kr. om året for de dyreste boliger.

- Det har beboerne ønsket at sige ja til. Ellers havde vi ikke iværksat den omfattende operation, der i fem år vil påvirke Vejleåparkens dagligdag. Vi gør det i konstant dialog med vore beboere, understreger AAB's byggetekniske chef Christian Høgsbro (4). Det overbevisende grundlag er beboernes urafstemning fra 20. marts 2003, hvor over 700 i stemmeboksen krydsede ja til, at Ishøjs største samlede boligplan skulle have en chance til.

- Og den chance skulle række til mere end en bygningsmæssig renovering, påpeger Christian Høgsbro: Den skal tænke menneskene med ind i processen og

2

4

3

Ship ohøj!

Inspirationen fra den oceangående tanker eller linjeskibets stolte stævn er ikke til at tage fejl af i Arkitemas boligprojekt for Sampension, Bassinhusene i Havnestaden på Islands Brygge. Med KPC Byg som totalentreprenør er opført 170 boliger, placeret i seks etager omkring 10 opgange. De markante, maritimt inspirerede, skrånende gavle med zinkbeklædning indgår med deres let-hed i en tæt dialog med de murede facaders tyngde, skabt med Petersen Tegl D33. Sammen skaber virkemidlerne et karakteristisk hus, tilpasset adressens havnemiljø og med udsigt til både havn og Havnestadens kanaler.

skabe en loyalitet, et tilhørsforhold til Vejleåparken som et hjem for de mange familier. Det sker gennem den intensive dialog og medindflydelse, men også ved at bryde den store boligplans risiko for monotoni med en ny, varieret arkitektur, skabt af arkitekterne Domus i Lyngby.

Christian Høgsbro erkender, at dialogen kan have trange kår i den store forsamling. Selv om dialogen som arbejds-metode langt fra er fremmed for boligforeningen, så overgår proceslængden og sagens størrelse langt alle historiske forlæg. Instrumenterne er en opdateret og informativ hjemmeside, forbeholdt projektet og med flersproglig information til alle, valget af en permanent beboertalsmand, der supplerer afdelingsbestyrelsen, og endelig oprettelsen af kvarterråd. Med dem fik kvartererne Ågården, Bjerggården, Østergården, Vejlegården og Strandgården deres eget parlament og endnu et afsæt for at fremme loyalitet og identitet.

- Rådene er etableret, og de gør en indsats for lokalområdet, konstaterer Kåthe Pedersen.

Christian Høgsbro mener, det endnu er for tidligt at måle på den samlede indsats, der først afsluttes i 2008. På halvvejen kan han dog se mindre grafitti end før, en reduktion i forekomsten af hærværk og en voksende tilfredshed med at bo i Vejleåparken. Den griber ikke kun de inkarnerede Vejleå'ere, men stimulerer glædeligt også en efterspørgsel fra et nyt marked af ressourcerstærke personer. De får øje på boligerne i Ishøj i takt med, at de nu også tilbydes som 143 m² penthouse med tagterrasse og tilhørende havudsigt over Køge bugt.

Hvor stor opmærksomhed, den udvikling har skabt, viste septembers besøg af dronning Margrethe og prins Henrik. Med stor interesse hørte de om Vejleåparkens udvikling fra såvel Kåthe Pedersen som Ishøjs borgmester Ole Bjørstorp.(5)

- Om boligen skaber mennesket eller omvendt, kan der ikke svares entydigt på, mener Christian Høgsbro, men AAB ser det som sit ansvar at bidrage til et bæredygtigt bomiljø, hvor menneskene har lyst til at være. Tvangskvoter og regeringsindgreb mod ghettoisering sikrer ikke en frugtbar udvikling. Det gør attraktive boliger og bomiljøer.

Emmashave premiere

Emmashave i Gråsten, 13 førende danske arkitekters visioner om moderne familiehus, bliver nu til virkelighed. Det første familiehus er under opførelse af SIB, Sønderborg Industri og Byggeforretning. Det drejer sig om arkitekt MAA Poul Ingemanns 145 m² store villa til bygherren Helle og Henning Jakobsen: - Som et alternativ til en etagebolig er et hus i Emmashaves parkanlæg det helt rigtige for os, siger parret, der tog det første spadestik sammen med Gråstens borgmester Bent Olesen og chefarkitekt Lene Tranberg i juni. Helle og Henning Jakobsen ønskede sig held og lykke sammen med ejendomsmæglerkæden Homes leder af Gråsten-afdelingen, Henning Bock og bygmester Torben Golles (tv). Det nye hjem vil stå færdigt i marts 2006. Samtidig påbegyndes det næste byggeri i Emmashave, nemlig nu afdøde arkitekt og professor Boje Lundgaards atriumvilla på 151 m².

I alt 13 arkitekttegnede villæer er planlagt til opførelse, alle med murede facader af Petersen Tegl D49.

1

2

3

Tanja Riccius og Carsten Winter har fået nok af stregheden, det illusionsløse, minimalismen.

- Giv følelserne tilbage til arkitekturen, siger de i et opråb, som samtidig er et program for deres tegnestue i Berlin, Riccius-Winter Architekten BDA. Siden 1994 har de to partnere sammen kæmpet for at skaffe arkitektur og design nærkontakt med bymiljøet, vel at mærke på basis af en følelsesbaseret analyse. Mens de erkender behovet for udvikling og for en moderne fortolkning, insisterer Tanja Riccius og Carsten Winter på at fastholde, hvad de kalder "det romantiske element."

- Vi erkender fuldstændig, siger Tanja Riccius, at der ikke er en videnskabelig metode til en proces, men er det ikke det, kunsten handler om: At nå frem til en indre balance, en harmoni med det sted, hvor projektet skal ligge? Udgangspunktet for Riccius-Winters projekter er imidlertid ikke kun stedet, men hele det omgivende landskab. Ud af det vokser struktur og materialevalg: Naturen og det nye, som tegnestuen tilføjer, skal blive et hele og ældes i fællesskab og værdighed, kræver Carsten Winter.

Derfor arbejder arkitekterne intensivt med modelbyggeri, som de vedholdende fortsætter med nye versioner og variationer, indtil proportioner, materiale og karakter lykkes.

- Og for os indebærer det, at projektets ydre fremtoning såvel som rum og stemning er i harmoni. Først da engageres følelserne, understreger Tanja Riccius, som har udviklet et arkitekturkoncept, der adresserer den "moderne romantik."

Hun bruger romantik-begrebet helt bogstaveligt som et udtryk for en nyfortolkning af de værdier, der også for 150 år siden betog mennesket: Folkeeventyret, de forunderlige mirakler, den levende natur. I dag forbinder hun romantikken med kærlighed, inderlighed, magi, fortryllelse.

- Bløde værdier, kvindelige måske, mener Tanja Riccius og vurderer dem som "en stor styrke" i en ellers rå og brutal, globaliseret virkelighed.

- De romantiske træk forsoner og formidler med stor, om end lavmælt kraft. Romantikken får en ny eksistentiel dimension.

Nej til patos

Carsten Winter følger hurtigt til, at tegnestuens tankesæt tager afstand fra hjemstavns-patos og forlorent bindingsværkssværmeri, mens man heller ikke forfølger den radikale, golde internationalisme, ofte legitimeret som den frie verdens æstetik.

- Vi vil den tredje vej, siger Tanja Riccius, nemlig den, der forholder sig analytisk til vores arkitekturhistorie. I stedet for at gentage det kendte og gamle i en bleg spejling, vil vi fortolke og transformere fortiden og dermed finde en ny udtryksform. Tegnestuen har arbejdet med principperne i flere opgaver, både hjemme og i familietilknyttede villaprojekter til adresser i Spanien (7 & 8).

Amor & Psyche 2005

*Riccius & Winter, moderne arkitekter,
 efterlyser følelserne, legen, dristigheden:
 Giv fantasien spillerum, lad hengivenheden tale*

Analyse – og udviklingsmetoden er også blevet anvendt til et af tegnestuens aktuelle specialer: Lokale indkøbscentre, der er en integreret del af det nære samfunds eksistensgrundlag.

Risikoen for, at den type projekter præges af ren fornuftstænkning og logistik uden hensyn til skønhed og oplevelsesværdier er overhængende.

Men ikke med Riccius og Winter ved tegnebordet. Arkitekterne har med en række centre bevist, at det også her er muligt at virkeliggøre arkitektur på et ambitiøst kvalitetsniveau: Nærcentrene Schweizer Viertel (1-3), Cladow (5) og Grossglienicke (4) er gode eksempler. Alle er projekteret i tæt samarbejde med bygherren K.O.O.P og Torsten Birlem. Det er arkitektur, som kommunikerer og, som bliver mødt med begejstring af den befolkning, der skal bruge indkøbs – og servicetilbuddene.

- Vi bruger mange kræfter på at finde smukke, poetiske og samtidig robuste facadematerialer, der kan fortælle vores historie. Samspillet mellem lette facader og tunge, murede er virkningsfuldt, argumenterer Tanja Riccius.

Murværket

- Helt specielt glade er vi for murstenene fra Petersen Tegl Egersund, der har dybde, stofflighed og et farvespil med sjælfuldhed, med et vekslende drama i sol og regn. I Cladow brugte vi den meget livlige og farvevekslende D37. Siden – i Schweizer Viertels alpine klippetemaer – gik vi efter naturstenens sorte og grå farveskala. Vi fandt den i den reducerede klinke, D54, fortæller Riccius.

Tegnestuen fortsætter dialogen med K.O.O.P om nye centeropgaver for andre bydele nær Berlin: Landstadt Gatow, Wasserstadt Spandau og den store udfordring – et nærcenter til bydelen Schlachtensee (6).

- Den arkitektur skal tilpasses et patineret boligkvarter fra omkring 1900 og placeres midt blandt velstillede berlinervillaer i typisk landligt antræk. Og her, allerbedst her, passer det romantisk moderne, mener Tanja Riccius og tager sit afsæt i modernismens klarhed, krydret med romantikkens mystik og inderlighed.

Som i Schweizer Viertel og Cladow vælger Riccius-Winter en rustik, intens murklinke fra Petersen Tegl Egersund, men går et skridt videre med facader, der fortæller eventyr med umærkeligt glidende overgange mellem det kultiverede landskab og bygningernes overflader.

Lidt af en svendepreve, kalder Carsten Winter de aktuelle opgaver: - Det livlige farvespil og strukturen i de naturbaserede materialer, krydret med de ornamenter, som vi dristigt tager i anvendelse, skal incitere os, begejstre os, tale til fantasien og få os til at føle os herligt vel til mode.

Tanja Riccius: - Det virkede i Schweizer Viertel.

Vi kan gøre det igen!

www.riccius-winter.de

Klassisk moderne

I et boligbyggeri på den såkaldte Tøjhusgrund ved Weidekamps Allé, forrest på Amager arbejder Arkitema og arkitekt MAA Kim Risager på at forene de klassiske boligdyder med et moderne formsprog. En rustik klinke, Petersen Tegl D51, er valgt i den underspillede gråtoneskala i fin harmoni med nabolagets københavnerrhuse. Kommandantens Gård opføres i en stringent, nordisk arkitektur med de mest moderne produktionsmetoder som teglelementer fra SHT A/S og præfabrikerede badekabiner. Bygherren for de 186 boliger i højeste kvalitetsklasse er KFI Holding A/S med direktør Marcus Choleva i spidsen.

En teamplayer

Historien i glas

Holmegaards Glasværk åbner i november et velkomstcenter for det 180 år gamle glasværks mange besøgende. Centret på i alt 2820 m² projekteres af tegnestuen Hasløv & Kjærsgaard med arkitekterne Berith Mavromatis og Charlotte Buhl som penneførere. Med en planløsning i to plan, der er tilpasset de historiske omgivelser, indeholder udvidelsen glasbutik, billetsalg og administration. I en senere etape følger også et glasmuseum. Facaderne opføres med Petersen Tegl D76, en kulbrændt mursten med et blødt farvespil i brunt, okker og gult.

*Rolig og underspillet, men genial.
Det er karakteristikken af D71, murstenen,
der blev årets gazelle på byggepladsen 2005*

- Det er en genial sten. Den er smuk, og så er den funktionel på en måde, der er et godt argument i enhver byggeøkonomi: Den koster nok mere, men prisforskellen skrumper, når puds eller filts undgås.

Sådan lyder en af de aktuelle vurderinger af det nye produkt fra Petersen Tegl Egersund med premiere i 2004, stenen D71. En speciel brændingsproces med alternative lerblandinger har skabt et usædvanligt farvespil med hvid som hovedtema sammen med den kulbrændte tekniks kendte, durkdrævnede ægthed og åbne porestruktur. Når D71-stenen mures med en traditionel lys fugemørtel, opnås et homogent, sammenhængende murværk, men med en ubestridelig og artikuleret personlighed.

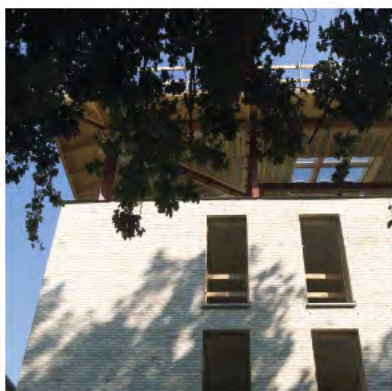
Underspillet er en dyd.

Blandt en håndfuld større projekter med murværk af D71 finder man Hvidt & Mølgaards 108 boliger i Admiralens Gaard (1).

Byggeriet – på Islands Brygge i København – udføres for udviklingsvirksomheden Sjælsø Gruppen: - Økonomien forbedres også af, at facaderne ikke skal vedli-

1

2

7

geholdes med faste intervaller – som det skal med puds og filts, understreger Hvidt & Mølgaard A/S.

Det alternativ er også attraktivt for et andet af Sjølsø Gruppens projekter, boligerne i Fajancehaven på Frederiksberg (2). Her bygges på porcelænsfabrikken Royal Copenhagens tidligere produktionsområde: - Vi kan endelig fastholde et ønske om lyse, lette facader, en flot baggrund for husets øvrige udstyr – uden at skulle budgettere med vedligeholdelse hvert femte år, konstaterer arkitekt MAA Dorthe Keis, Arkitema, der projekterer Fajancehaven. - Vi søger det enkle i udtrykket, det homogene, men uden at miste de rå og rustikke kvaliteter, som netop mursten besidder. Tilsammen danner de en grafik, der tilfører huset stærk personlighed, tilføjer Keis.

Det er murværkets egenskaber som ensemblespiller i den arkitektoniske helhed, der interesserer: I troen på fremtiden og med nutidens almen optimisme søges efter det lyse, det elegante, det transparente som insignier for den eksklusive bolig. Med en platfodet rente i en vækstøkonomi er der råd til den.

Vind i sejlene

- Lyse, lette facader, omsorgsfuldt detaljeret i det maritime miljø og med veldefinerede proportioner, er en overskrift fra Schmidt, Hammer og Lassen A/S, der står bag tre boligprojekter fra JM Danmark: Kompasset, Lanternen og Sekstanten. Inspirationen er åbenlys. Vind i sejlene skaffes blandt andet med murværk af D71, mens ensembles melodistemme spilles af altaners slebne glasbrystninger og præcise vinduesrammer (3 & 4). En mock-up viser ambitionerne, mens byggerierne er på vej op.

- Lyst og let, svævende og udtryksfuldt, sammenhængende og enkel, lyder stikordene fra et arkitektteam fra DesignGroup i København, anført af arkitekterne Lene Ravnkilde og Lars Hermansen, MAA.

Beskrivelsen knytter an til Teglmshave, 142 boliger i et udviklingsprojekt for totalentreprenøren MT Højgaard. Teglmshave er også beliggende ved Københavns havnefront i et miljø med såvel industriel, rå kvalitet som med maritim poesi. Netop den dynamik afspejles i Design Groups projekt: Lyse, murede søjler med Petersen Tegl D71 er i duet med

udtryksfulde og skærmende altanværn foran transparente glaspartier (5 & 6).

I en anden del af Hovedstadens havn, på Holmen, arbejder KPC Byg endelig for Keops, projektudvikleren. Keops har fået Christiansen Arkitekter MAA PAR til at tegne 43 ejerboliger, beliggende over en p-kælder i to etager (7).

- Grafisk er et udtryk, jeg sagtens kan forbinde med Frederiksholms boliger, medgiver arkitekt MAA Jens Christiansen. Arkitekturen stræber efter sammenhæng og forenkling i et byhus, som alle kan aflæse og forstå. Maritim inspiration er en selvfølge, men, forklarer Jens Christiansen:

- Frederiksholms murværk danner dertil homogene og rustikke flader som baggrund for et sortbejdet træværk. Den dialog er kraftfuld og artikuleret, varmlødig og læsbar, pointerer Christiansen.

Ensemblet har spillet igen.

3

4

5

6

Når de døde tier

Arkitekten Mogens Lassen mente, at bygningskulturen er de dødes tale. Det gør Christoffer Harlang også. Desværre er vi ved at blive stumme

Formanden for Statens Kunstfond, lektor ved Kunstakademiets Arkitektskole, arkitekt MAA Christoffer Harlang er nysgerrig: Hvis de fik udfordringen i en blindtest, ville lederne for landets ti største arkitektvirksomheder så kunne identificere deres egne projekter?

- Jeg tror det ikke, siger Harlang, deprimeret over en de senere års udvikling, der har tappet dansk arkitektur for personlighed og varme: mainstream og monotoni dominerer billedet.

Hvad betyder det for et minirige, der for et øjeblik siden var i verdens fokus som Danish Design? Berømt for sit socialt engagerede, humanistiske, etiske sindelag, elegant artikuleret i enkel skønhed.

Hvad skete der?

Redaktionen har sat Christoffer Harlang stævne for at få svar på det spørgsmål. Det sker i forbindelse med, at tegnestuen Harlang + Stephensens lægger sidste hånd på en bevarende lokalplan for "deres" vej i Gentofte, Sundvænget. Her har Christoffer Harlang og Signe Stephensen haft hjem og tegnestue de sidste fire år. Vænget, en sidevej til Strandvejen, er adressen for Thorkild Henningsens bevaringsværdige rækkehuse fra 1926, et historisk afsæt for det meste af den senere rækkehusarkitektur herhjemme: Skøn i proportionering og stofflige virkninger, praktisk i disponering, rig på håndværksmæssig kvalitet.

Et besøg i Sundvænget – en arkitektur, der fylder 80 – er en stor og varm oplevelse. Der er længere mellem dem i de nyere danske arkitekturpræstationer. Hvorfor?

- Arkitekten Mogens Lassen, sagde engang, at bygningskulturen er de dødes meddelelser til os. Vore gamle huse er fulde af viden og indsigt. Det er værd at lytte efter. Se bare huset her med dets inspirerende stofvirkninger, farvespillet i de kulbrændte, skønne mursten med afpasset bakke-mørtel. Proportioneringen. Alt afspejler indsigt i, hvordan materialer opfører sig i daglig brug, og hvordan de slides med ynde. Vi taler om, at huset har "stemning". Det er afgørende, at arkitekten er fortrolig med sin bygningskultur. For det er i kritisk forlængelse af hævdvundne bygningskulturelle værdier, at vi skal udvikle morgendagens arkitektur. Siden

70'erne har dansk arkitektur været ensopret betaget af industrialiseringens mange produkttilbud og har dyrket det rationelle byggeri. Lige nu er vi i armene på hollandske trends, der er grove forenklinger af arkitekturens rige sprog. I lande, der har fastholdt deres arkitektur position, Spanien, Japan og Schweiz, sker det modsatte. Man udvikler og skærper, hvad man i forvejen er god til, de iboende kvaliteter. Det samme bør vi gøre her i Danmark. Der er ingen grund til, at Danmark ikke igen skulle kunne blive verdens førende arkitektturnation.

De danske kvaliteter

Hvad skal der til?

- At vi danske arkitekter igen forstår at værdsætte det, der er netop vores særpræg. Det skal være vores styrke: Evnen til at indleve sig, til at optimere gennem minimering, modet til kritisk at undersøge andre metode or tankesæt. Vi skal dyrke fraværet af autoritetstro, vores demokratiske kultur og sindelag, ja, også vores ømhed. Læg dertil fornemmelsen for det naturnære, det nordiske lys, årstiderne, nuancerne i livet og i den fysiske verden, kald det bare følsomheden!

Vi har masser af talenter i den danske arkitektbranche, der kan det. Men vi skal skabe efterspørgsel og give de unge, fornyende, udfordrende arkitekter anstændige arbejdsvilkår tilbage. De forsvandt med de åbne konkurrencer, der blev byttet ud med EU's prækvalifikationskrav. Her prioriteres de store tegnestuers kapacitet og økonomi. Siden er det gået hastigt ned af bakke for mangfoldigheden og kvaliteten i dansk arkitektur. Den historisk eminente position, som vi havde dengang, har vi vendt ryggen i forgabelse over internationale trends. Hvis vi ikke får rettet op på det, kommer danske arkitekter til at konkurrere på prisen på deres arbejde og ikke på kvaliteten.

Og de dødes tale?

- I store dele af især erhvervsbyggeriet er talen helt forstummet. Disse kolde, arrogante bygninger bemægtiger sig landskabet og byen på en ubehagelig, i bedste fald ligegyldig måde og efterlader os kolde, svigtede. Vi

føler intet. Ligegyldigheden råder. Jean Nouvel observerede det i sit nu berømte Louisiana manifest. Ofte skal vi have fremmede til at sige os den indlysende sandhed, vi ikke selv kan få øje på. Og Nouvel har ret.

Arven

Hvad betyder det for os?

- At vi skal reaktivere og udfordre vores kulturelle arv. Vi har i det 20.århundrede som ingen andre i hele verden vist, hvordan vi kan skabe værdier i velfærdssamfundet gennem en kvalitetspræget udformning af alle niveauer af vore omgivelser. Eksempel: Når du lander i Københavns Lufthavn i Kastrup. Du er ikke i tvivl. Det miljø findes ingen andre steder. Genial i skala, dagslysets anvendelse, valget af materialer. Der er omhu i detaljen, alt er gennemtænkt med henblik på øget velvære, øget velfærd. Og husk: Lufthavnen er ikke et skabt en enkelt tegnestue. Men af mange med afsæt i en fælles kultur. I en globaliseret verden er netop dette en enorm eksportvare!

Men de arkitekter, der engang var socialt engagerede og samfundets udviklingsagenter, opfører sig i stedet som skabagtige, selvforelskede rockstjerner. Vore omgivelser er derfor – og desværre med arkitekternes villige deltagelse – nu blevet så fysisk skamferede og ødelagte, at vi er ved at gå til i grimhed.

Men arkitekter arbejder vel i skønhedens tjeneste?

- Ja, men det er sjældent at vi argumenterer for en løsning ved at fremhæve dens skønhed. Mange er blevet skræmt af selve skønheden som begreb. De nærer en angst for det skønnes element af noget absolut og subjektivt. Hvem tør i denne sammensatte tid udtale sig om skønheden? Jeg bekender mig gerne til, at det, vi tegner, skal være smukt, og jeg undrer mig over, at nogen kan se det som suspekt. Skønhed har med overskud at gøre, med kærlighed til livet. Jeg tror også, at skønheden gør os til bedre mennesker, engagerer os i hinanden og i vore omgivelser. Lad os bytte det spektakulære ud med det skønne, det støjende med det mere stilfærdige. Så kan også vores stemmer høres, når vi er borte.

1

2

3

En plan for livet

Den bevarende lokalplan for Sundvænget er formuleret af Harlang + Stephensen Arkitekter MAA i samarbejde med Gentofte kommune. Historisk har der været et generelt forbud mod at ændre eller justere det arkitektoniske miljø, men gennem årene har mange ejere set stort på servitutterne og ændret på husenes originale udseende. Grundejerne bør ikke længere være i tvivl om, hvordan man vedligeholder, forbedrer og justerer sit hus. Den bevarende lokalplan anviser både metoder og materialer.

- Vi er sat i denne verden for at lave den om. Men nu ved vi, hvordan, pointerer Christoffer Harlang. Bevarende betyder nemlig, at Thorkild Henningsens skønhed og inderlighed, arkitekturens stemme, skal forblive intakt. Men hvad den siger, kan ændre sig med samtiden. Bevaring er ikke at sætte historien i stå, men at skabe regler for liv.

Der foreslås blandt andet specialbrændte klinker fra Petersen Tegl Egersund som belægninger i haver og på gårdspladser (1 & 2). Planen tager også stilling til træværk, murværk, tage og de mange, rige detaljer i Thorkild Henningsens rækkehuse, fx udskiftning af dørhåndtag. Harlang + Stephensen har selv klaret det problem med specialfremstillede gørtlerhåndtag afpasset husets proportioner. (3). Arkitekterne anviser gerne nærmeste forhandler...

PH og Sundvænget

Thorkild Henningsens rækkehuse til Sundvænget er for længst erklæret bevaringsværdige. En af de første, der fik øjnene op for rækkehusets velsignelser var Poul Henningsen, PH, selv arkitekt – men ikke i familie – understregede Poul Henningsen i et senere essay om netop Sundvænget.

- Rækkehuset passer til det moderne menneske, skrev PH i 1930, nyindflyttet i netop det hus på Sundvænget, hvor Harlang + Stephensen nu har tegnestue: Den vigtigste egenskab ved det moderne rækkehus er, at det giver bymennesket en have, et friluftsrum, ikke større, end han selv kan passe det, men stort nok til, at han og kone og børn kan hente sundhed og nervevile derfra.

PH var træt af vittighederne om de ens rækkehuse: - Dette krav om originalitet på husene var bare noget, man fandt på i firserne, og som vi må se at komme ud af igen. Det var Drachmann, der endelig ville bære sin hat, som han ville – og ham om det. Nu er der jo ingen længere, der vil gå mærkeligt klædt på. Vi skal ikke have noget af at samle opløb på gaden. Og sådan har det virkelig også altid været med husene. Man ville have det, som andre har det. Og det er også det oprindelige og rigtige!

PH priste rækkehusets opfindelse af verandaen: - Første gang var den et uartigt ord i arkitektkredse. Nu bruger de den alle – uden at skænke det en tanke. Nå, men folk må være tilfredse med at have ret. De skal ikke også have tak oven i købet!

Bjørnebakken i Frederiksværk er et eksempel på dansk arkitektur og byggeri med karakter, holdning og personlighed: Fra en detaljeret lokalplan af Kim Utzon til indflytningsklare boliger i form af rækkehuse, gårdhavehuse og etageboliger er Bjørnebakken imprægneret med engagement, inderlighed og professionel hæderlighed i materialer og løsninger.

Disse attræde kvaliteter kommer – ret overraskende egentlig – fra en udviklingsvirksomhed, hvis fornemste adelsmærke er nytænkningen, innovation. Bag Innovation & Co. med hjemsted på Svanemøllevej i København står Ivan Harbo Jakobsen (foto), aktiv i dansk byggeri siden 1976: - For os betyder innovation, at vi gør tingene anderledes end den traditionelle udviklingsentreprenør. Vi beskæftiger os kun med projekter, vi kan tilføre noget nyt og kun med metoder, der er præget af den personlige dialog, af begejstring og – måske mest – af en pligt til at blive bedre hver gang. På den måde har Innovation & Co. gennem ti år skabt utraditionelle boliger og erhvervsprojekter i København og på Sjælland: - Vi kaster os gerne over de kapitalkrævende og komplicerede udviklingsopgaver, som andre opgiver. At tilføre større værdi og gerne fra en overraskende synsvinkel – det er vores vision.

Så for Harbo Jakobsen, der leder en styringsvirksomhed med otte ansatte, står synonymordbogens innovation ikke sammen med eksperiment og prøveballoner. Men med oprigtighed. Med ærlighed.

Det rimer tilfældigvis på et andet ord, som også hører til øverst på menneskets ønskeliste: - Det er uendelig meget nemmere at sælge sit projekt, når det er undfanget, udviklet og færdiggjort med hjertet, mener Innovationsdirektøren, hvis fornemste målsætning er modpolen til det berygtede too little, too late, nemlig: Kvalitet til tiden.

- I en sag som Bjørnebakken skal man huske, at et køb af fast ejendom for de fleste mennesker er den største beslutning i deres liv! Den fortjener rettidig omhu, præciserer han. Innovation & Co. leverer den med en

central professionel styring, der samtidig er i stand til at tænke kreativt og progressivt. 30 år på byggepladsen har akkumuleret den afgørende faglige indsigt.

Personlighed

- Byggeriet herhjemme ville være smukkere, af højere kvalitet og mere nyskabende, hvis de enkelte projekter havde det personlige præg: Arkitektens, for så vidt angår design, og håndværksmesterens med hensyn til udførelsen, pointerer Ivan Harbo Jakobsen. Og med totalentreprisen som dansk byggeris foretrukne organisationsform er det sjældent tilfældet. Det personlige ansvar forflygtiges og fordeles på uigennemsigtige ledelseskonstruktioner.

- Det færdige resultat bliver selvsagt ikke optimalt, beklager han og understreger fordelene ved fagentrepriser med en central ledelse: Kort kommandovej, klare retningslinjer og tryghed for alle.

Det er også opskriften bag udviklingen af Bjørnebakken i Frederiksværk, der bliver til på grundlag Kim Utzon Arkitekters lokalplansvision om den sydeuropæiske landsby med dens rige variation i skala, højde og struktur. I et let kuperet terræn, skrånende mod Roskilde fjord, placeres 87 boliger med murede facader af Petersen Tegl Egernsund D32: - Vi bruger mange kræfter på at finde og kombinere byggeriernes materialer. Det gør vi med ærlighed og kærlighed, men også med en prisliste, understreger Harbo Jakobsen. Før vi besluttede os for Petersen Tegl D32 forsøgte vi ivrigt at finde en mursten med de samme kvaliteter, men til en billigere pris. Det lod sig ikke gøre. Den sten har bare det rigtige udtryk til Bjørnebakken. Alt andet ville være en forringelse, erklærer han. Dermed er vi fremme ved en anden af Innovations-dyderne: Kend din begrænsning. Lad være med at kloge dig på noget, du ikke har forstand på. Lyt til dem, der har.

Ivan Harbo Jakobsen: - Det har bragt mig langt at udnytte det, jeg er god til, og lade andre om resten.

For eksempel kan jeg jo heller ikke spille violin!

Violin spiller jeg ikke!

Det er ingen let sag at tegne et lynportræt af Ivan Harbo Jakobsen og Innovation & Co. Men det handler om ærlighed – og noget, der rimer...

Kærlighed og knofedt

Nærkontakt mellem kunst, arkitektur og håndværk bærer frugt på Bispebjerg Bakke

- Utroligt fint: Murværket fremstår loyalt med klimaskærmens æstetik. Vi får en forklaring: Her sker der noget specielt. Muren fortæller sin egen historie. Det bliver møghamrende flot!

Ordene kommer fra multikunstneren, professor ved Kunstakademiet Bjørn Nørgaard. Hans idé om en "modelleret arkitektur" realiseres netop nu på Bispebjerg Bakke med et projekt, der indeholder 135 moderne boliger. Det sker i et samarbejde mellem kunstneren og tegnestuen Boldsen og Holm i København, suppleret af ikke mindst en række ambitiøse håndværksvirksomheder under NCC Danmark som totalentreprenør.

Arkitekt MAA Jesper Holm: - Og dialogen med ikke mindst murerne hos J.O. Pedersen A/S og betonelement leverandørerne Spæncom og PL Beton har haft solid substans med de rige resultater, som allerede nu kan se så byggepladsen.

Jesper Holm understreger, at murernes deltagelse fra en tidlig projekteringsstart har medvirket til at forenkle fagligt udfordrende processer med fx formsten og dobbeltkrumt murværk.

- Vi har oplevet et formidabelt samarbejde med et stort engagement og en imponerende faglig dygtighed – hele vejen rundt, konstaterer Jesper Holm.

Byggeriet fortsætter frem til efteråret 2006. Haandværkerforeningens Fond Alderstrøst er bygherre, støttet af Fonden Realdania: Med Bispebjerg Bakke er det en central målsætning at bevise det gode håndværks konkurrenceevne overfor nutidens industrialiserede byggeskik.

Alt peger på en succes, skabt med kærlighed og knofedt.

1

Skønhed har ingen alder

Møller & Grønborg, landskabsarkitekterne i Beder, har afleveret etape 1 af et belægningsprojekt til Odders butikstrøg, Rosengade og Polititorvet.

Etapen omfatter den første del af Rosengade med granitfliser i bånd, vekslede med Penter klinker af den farvereducerede type, Rotblaubunt. Renoveringen fortsætter med nye etaper indtil 2007.

Gågaden har sidegrene med faldende terræn ned til byens åløb. Trinbelægninger er her udført med Penter klinker omkring byens historiske vandpost (1).

Odders borgere har taget vel imod fornyelsen, der tager hensyn til både butikkernes udstillingsfaciliteter, gangbesværedes ønsker om jævne belægninger og vedligeholdelsens krav til det robuste og langtidsholdbare (2).

Arkitekt MAA Johannes Vindum, Møller & Grønborg: - Et nøgternt udtryk med gyldighed til en lang levetid og en historie fortalt, så den både rækker bagud og frem.

Skønhed har ingen alder.

2

Hjemme hos Boform

Boform, producent med næse for køkkenets lækkerier, har givet vægfliserne baghjul. En ny generation af robuste overflader til familiens hjertelum hedder blank murværk.

Og hvilket murværk! Boform direktør Ove Skou viser det frem i sin velbesøgte udstilling i Aalborg.

Efter en større research fandt Ove Skou frem til Kolumba-stenen fra Petersen Tegl Egernsund i det unikke format 530x120x39 mm. Boform fik den fremstillet af en lys special-ler, Creme Alsace, der anvendes af tyske pottemager værksteder. 850 Kolumba sten danner nu en stram, kraftigt artikuleret beklædning i Boform-udstillingens to etager. Murværket er udført med smal, tilbageiggende fuger i skærende forbandt, så de slanke sten danner et fascinerende søjlemønster med et ekstremt lys – og skyggespil.

Huset i Kropp

På Klaus Groth Weg i det lille bysamfund Kropp tæt på Schleswig er opført en ny familiebolig. En arkitektur, loyal mod en historisk tradition, ligger til grund for direktør Jörg Prangs villa på 210 m² + kælder samt en tilbygget garage med grundfladen 6x9 m. Syv års erfaring i planlægning og produktion af familieboliger i hans eget selskab Project-Wohnungsbau GmbH har givet Jörg Prang baggrunden for at skabe de ideelle rammer til sig selv og sin familie. Project-Wohnungsbau har siden 1998 opført over 100 enfamilieshuse og flere mindre boligejendomme med op til 10 lejligheder.

I Prangs private projekt er trygge rammer dannet af ædle materialer: Grønlaserede sten på de rejste tage med fine kviste over et rustikt og farvespillende murværk af Petersen Tegl D48. Der er tilbehør af drevet kobber på kviste, tagrender og nedløb og som beklædning på garagens top.

Huset i Kropp: Tradition med personlighed.

Skovtur for seniorer

Tegnestuen Vandkunsten har begået 29 seniorboliger, stemt i skovens toneart

Ved bredden af Esrum sø og brynet af Grib skov ligger Nødebo. Naturens herligheder var således påtrængende og et indlysende afsæt, da arkitekt MAA Sten Johnsen fra tegnestuen Vandkunsten slog stregerne til 29 seniorboliger på Egebakken, netop ved skovens grænse.

- Skoven er mit motiv. Det stod hurtigt ret klart, at vi bevægede os i den mørke skala. Sorte huse var ønsket, kommenterer Sten Johnsen, hvis klienter var 29 familier, der for manges vedkommende netop var kommet fra villa med have. Den nye målsætning var derfor gårdhavehuse i rækker med ganske små jordlodder, og arealer på omkring 100m², enkelte op til 160 m².

Sten Johnsen valgte Petersen Tegl D58, den reducerede klinke, som facadesten. Farvespillet er fra grå toner til sort: - En smuk sten, vurderer arkitekten, der bad hovedentreprenøren Sigma Entreprise mure den op med autentisk juramørtel i et enkelt og uprætentiøst løberforbandt.

Dertil supplerer Vandkunstens arkitektur med skrå, zinkbeklædte tage med rejste false og ensidig hældning. Kulminationen er sortmalet træværk, så maritimt, at sejlene fyldes.

Ud over de 29 boliger omfatter seniorprojektet også et fælleshus, placeret som en lysende skulptur i aftenterrænet. Egebakken fremstår som en helstøbt, ærlig bebyggelse, der musikalsk underordner sig den sublime natur og de uforstyrrede herlighedsværdier.

Skov og sø har fået en delikat nabo.

I solens rige

Bispebjerg Krematorium: Friis & Moltke dyrker en delikat balance mellem lys og skygge i det præmierede byggeri

Bispebjerg: Ved ankomsten til kirkegården fra hovedindgangen på Frederiksborgvej mødes gæsten af et sælsomt syn. En æterisk bygning, et nordisk Taj Mahal, svæver i aftensolen, som havde Aladdin netop pudset lampen. Bag apparitionen står et arkitektteam fra Friis & Moltke, hvis krematorium til Bispebjerg da også er præmieret af Statens Kunstfond: - Krematoriet fremhæves for sin forening af funktion og teknik med en stærk arkitektonisk idé og stor åndfuldhed, hedder det bl.a. i Fondets jurymotivation.

Friis & Moltkes design baserer sig på den, der som så ofte før viser sig allerstærkest: Enkelheden. Et massivt volumen er muret i Petersen Tegl D33 – rød/sort/brun/grå – med indfarvede, antrasit fuger. Heri er indskåret gårdrum med høje slanke vinduesåbninger. Og arkader med overliggere af blottede fladetegl i buens zenith er indlagt bag et geled af søjler.

Og se: Massivet letter, opløses, transformeres transparent. I en delikat balance spiller lys overfor mørke, det åbne mod det lukkede. Friis & Moltke bruger virkemidlerne dynamisk, dristigt – og elegant.

Sådan er de rammer, i hvilke vi tager afsked. Nok nøgterne, seriøse, værdige. Men også med et fuldtønt overskud af form, farvespil og struktur.

Som solen: Går den ned i den ene horisont, står den op på en anden. Afslutning og begyndelse.

Hvem ved?

Årstidens andagt

Med afsæt i historien er den nye Antvorskov kirke en poetisk hyldest til dagslyset

Arkitektgruppen Regnbuens projekt til Antvorskov Kirke ved Slagelse dyrker urgamle temaer: En sakral kloster arkitektur, rammen om middelalderens sociale liv. Og en hyldest til dagslyset, til solen, som længe før det kristne land var centrum for de ældste religioner.

Klostertemaet gennemspilles, netop fordi kirkens aktiviteter som centrum i Vestsjællands sognet socialt rækker langt forbi messe og andagt. Arkitekturen ytrer sig med massivt murværk og søjlegange i den indre gård, begge elementer kendt fra før-reformationens Danmark.

Regnbuens klosterudlægning er imidlertid opdateret, ganske vist iscenesat, men ukrullet, for kirkens fysiognomi og korpus staver viljestærkt til 2005 og længe derefter. Valget af sten til det moderne murværk er lykkeligt med en Petersen Tegl Egernsund D32, der har det hele: Fra kulsviernes porøse påbrændinger, nu fra

de kulfyrede ovne, til det lyse og elegante farvespil, med sprød og diffus struktur, hånd i hånd med Regnbuearkitekternes nordisk-moderne taghældning på himmelkurs.

Skibet lyser i solen fra mægtige ovenlys og fra dagslys gennem sideskibets skrå indfald, som danner murhuller ligesom skydeskår i feudalkongens fæstning.

- Med sin skiftende karakter gennem solens år skal dagslyset forme kirkerummet og dets handlinger, tilføre den rituelle stemning, som netop årstidens dagslys helt unikt kan det, påpeger arkitekt MAA Anders Bové, Arkitektgruppen Regnbuen i Århus.

Projektet roses for sin forbilledlige planløsning og forbindelsen mellem kirkerum og menighedssal og for sin fremragende integration af kirkelige handlinger med kirkens sociale liv.

Regnbuen vandt den udskrevne arkitektkonkurrence i 2001. Kirken stod færdig til indvielse i efteråret 2005.

Færdigt arbejde!

Kirkebyggerier har det med at trække ud. På Vatikanets Peterskirke gik håndværkerne i århundreder, Eigtveds skitser fra 1896 til en Frederikskirke i København blev først til virkelighed 140 år senere, og på Gaudi's Sagrada Familia i Barcelona bygger de længe endnu.

I den optik har pastor Grundtvig derfor ikke meget at beklage sig over: Kirken til hans minde blev påbegyndt på toppen af Bispebjerg bakke i 1921. Den 29. august 2005 indviedes det sidste postludium, et underjordisk kapel og køleområde med tilhørende serviceafsnit til brug for kirkens daglige drift. I mellemtiden havde de 155 m² under kirkens nordlige flanke stået og ventet på arkitekterne Birgitte & Lars Toyberg-Frandzen. De blev i 2003 stillet opgaven at skaffe Grundtvigs Kirke det kapel med tilhørende kølerum, som selv efter to storslagne byggeforløb dog ikke var blevet kirken til del. Tårnkirken er fra 1927, mens krypt, kor og hovedskib indviedes 1940. På det brugte tre arkitektgenerationer Klint store dele af deres liv: P.V. Jensen Klint, der døde 1930, Kaare Klint (1888-1954) og Esben Klint (1915-1969).

Det klint'ske engagement på toppen af Bispebjerg har arkitekterne Toyberg-Frandzen ikke alene arvet, men også intensiveret i oprigtighed og detaljering. Udfordringen er ellers frygtindgydende: Grundtvigs Kirke er et af de mest monumentale, ja, grandiose bygværker på dansk grund. Det er form, rum og ikke mindst materialekomposition på et niveau, der sætter mange af verdens katedraler skakmat. Miraklet er, at Grundtvigs Kirke leverer sit adrenaline budskab, chokerende intravenøst, alene ved sin arkitektur, sit eminente håndværk, sit paradisiske lys. Kirkens øvrige rekvisitter, der ellers er den religiøse iscenesættelses stærkeste virkemidler, er her af underordnet betydning. At skulle ikke bare ekspandere, men også komplettere et sådant hus, kræver en solid selvtillid.

Toyberg-Frandzen har den.

Grundtvig-brandet

Med omsorg i høj kærlig klasse har arkitekterne, ingeniøren Carl Bro og et hold af førme håndværkere leveret perfekt fejlfri, historisk præpatineret kontinuitet. Arkitekturens blanktegl på gulv og vægge er fremstillet med klinker fra Petersen Tegl Egernsund (1 og 2).

De er udført i det specielle Grundtvig-format 120x240 mm, omhyggeligt håndsløbne og i netop den tone, der karakteriserer dette gudshus: Æterisk, transparent, forklaret. Grundtvigs Kirkens brand.

Toyberg-Frandzen har som tilbehør formgivet en fin, lille vask i tysk travertin (Sonthofen), lamper i messing og en loftoktogen i gips med sprøde fliser og halogen stjernehimmel (3). Som ægte generalister har arkitekterne bearbejdet et bredt spekter fra den kærlige miniature til robust teknik som en forbløffende lydløs bålrelift, hvis top i terrænniveau er belagt med 240 granitkvadre! (4).

- Og så kunne intet af det have ladet sig gøre uden det helhjertede engagement fra de mange, der har medvirket, erklærer arkitekt MAA Lars Toyberg-Frandzen med et buk for hovedentreprenøren, muremester Bent Laursen A/S i Værløse. I tillæg har kirkens menighedsråd været en omhyggelig bygherre og garant for, at kun det bedste skulle være godt nok.

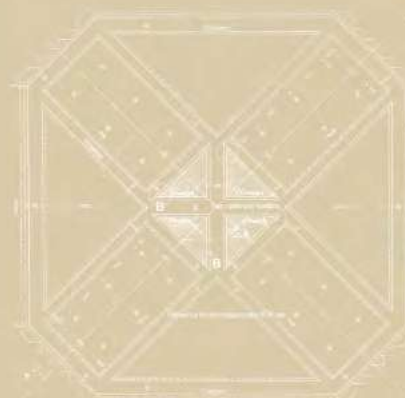
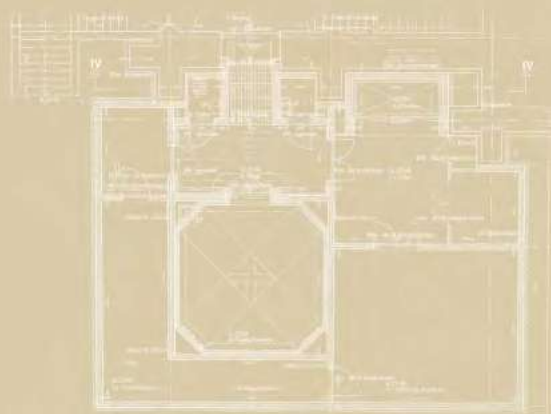
Og nu er den der, Nicolai Frederik Severins kirke, hel og fuldstændig.

Færdigt arbejde!

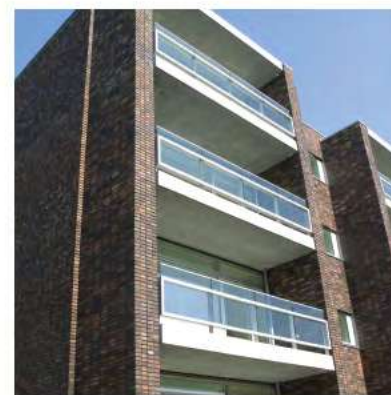
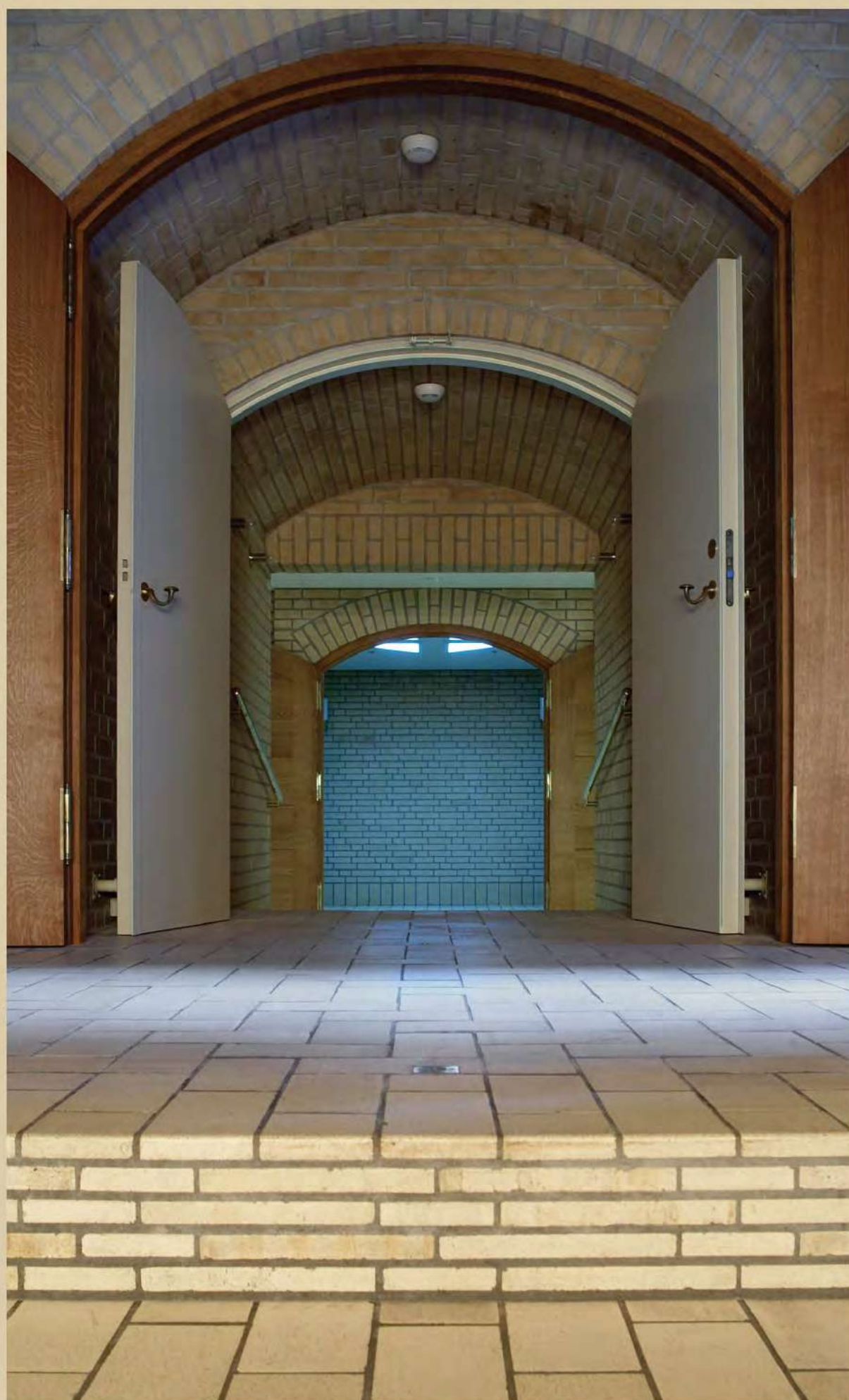

Kirkearkitekterne

Arkitektfirmaet Toyberg-Frandzen A/S MAA/DAV har hjemsted på Christianshavn. Tegnestuen har i de seneste 20 år været tilknyttet restaurerings- og tilbygningsopgaver i prominente danske kirker. På referencelisten findes projekter, løst for kirker som Københavns Domkirke, Holmens kirke samt kirkerne Sankt Jakobs, Sct. Andreas, Lindevang og altså Grundtvigs Kirke. Arkitektopgaverne her er siden 1989 blevet løst af Birgitte og Lars Toyberg-Frandzen.

Grundtvigs Kirke har indviet sit nye kapel
medserviceafsnit til kirkens drift.
Dermed slutter en byggesag, der begyndte i 1921

Rette linjer i Rødovre

Rødovre Boligselskab og Rødovre almene Boligselskab er sammen bygherrer for et etapedelt projekt med almene boliger, ældreboliger, boligfællesskaber til psykisk handicappede samt ungdomsboliger. Adressen er Slotsherrensvej/Rødovrevej. I alt opføres 112 boliger samt to boligfællesskaber med arkitektur af det strategiske samarbejde DOMUS arkitekter i Lyngby med arkitekt MAA Claus Smed som anfører samt JWH Arkitekter A/S i Århus med arkitekt MAA Hans Jørgen Vesthardt som ansvarshavende. Facaderne er projekteret med teglelementer fra Betonelement AS i Esbjerg og Petersen Tegl D48 i skærende forbandt – lige linjer horisontalt og vertikalt.

- Facaden er jo en skalmur, en klimaskærm – ikke en fuldmuret konstruktion. Og dertil er det et rationelt element byggeri. Derfor dette – også meget elegante – forbandt, der loyalt fortæller den historie, siger Claus Smed.

Byggeriets væsentligste etaper er taget i brug, mens 10 boliger bygges netop nu.

Bygget til hygge

I det eksisterende parkanlæg Rosenhaven ved Lundtoftevej i Lyngby er der fundet plads til 14 almene, ældreegnede boliger for Samvirke i Lyngby, Dansk Almennyttigt Boligselskab. I samarbejde med landskabsarkitekten Lone van Deurs er store dele af Rosehaven bevaret med et grønt og blomstrende miljø, der er sjældent i en ny bebyggelse. For projekteringen står Paludan & Ramsager Arkitektfirma med murede facader af Petersen Tegl D54 med et mangfoldigt spil af grå nuancer i en smuk dialog med husenes zinktag.

SALGSKONSULENTER

Egon Hansen
Salgschef
T: 4017 7483

VEST

Torben Schmidt
Salgskonsulent
torben@petersen-tegl.dk
T: 2028 4355

ØST

Christian Harris
Salgskonsulent
cth@petersen-tegl.dk
T: 2463 9235

KONSULENTER FOR BELÆGNINGSSPØRGSMÅL

Jørn Enderlein
Salgschef
jorn@apentex.dk
T: 3053 9740

Anne Marie Harris
Salgskonsulent
aha@apentex.dk
T: 2463 9162

KONSULENT FOR TEGLBJÆLKER

Steen Spang Hansen
Afdelingsleder
ssh@petersen-tegl.dk
T: 2142 7962

HOLLAND

Lucassen Steengoed
Beatrixstraat 15
NL - 7075 AR Etten
T: +31 315 32 59 80
F: +31 315 34 09 92

NORGE

MurDirekte as
Grefsenveien 73
Pb. 154 Grefsen, N - 0409 Oslo
T: +47 2339 2010
F: +47 2339 2013

SVERIGE

Kakel & Tegel AB
Box 232
SE - 201 22 Malmö
T: +46 40 611 11 46
F: +46 40 611 11 28

MP Material
Strandrågsvägen 9
SE - 434 94 Vallda-Sandö
T: +46 31 99 45 90
F: +46 31 99 45 40

TYSKLAND

Reinhard Baasch
Am Sportplatz 13
D - 24797 Breiholz
T: +49 1704818870
F: +49 4332 99 20 13

Hartmut Reimann
An der Fähr 11
D - 18273 Güstrow
T: +49 1705565792
F: +49 3843 33 34 57

Stephan Baasch
Am Sportplatz 26
D - 24797 Breiholz
T: +49 1702705530
F: +49 4332 99 61 24

KOMMENTAR

Crazy Architects!

Opråb til de danske arkitekter, der ikke er helt almindelige. Og det er der ikke mange af dem, der er:

Når I på ny vil sparke til konventionerne og designe det ultimative, skabe huset, der skal overgå alle andre huse og selvfølgelig med løsninger, aldrig set før, svimlende frie spænd og transparente partier i en rustik ramme af tegl – så ring til os. Inden I begynder selv at byde ind på, hvordan netop denne særlige komposition skal detaljeres, så hør lige, hvad vi kan bidrage med.

Måske, det er enklere, end I tror.

Teglbjælker og – overligger samt deraf følgende specialløsninger i tegl er et speciale i Petersen Gruppen. Det er vores overbevisning, at de murede facader skal imødekomme de samme udfordringer som andre facader. Og det er vores kompetence, at de også gør det.

Ude på tegnestuerne har I for længst erkendt murværkets puls og dynamik, når det møder industrielle byggematerialer som stål, beton og glas. I det orkester er historien med, når fremtiden har ordet. I

NOBEL ARKITEKTER: HK KØBENHAVN. TEGLBJÆLKENS FRIE SPÆND ER 60 M

den type opgaver har vi leveret bjælker og overligger af tegl i sektionerede imponerende længder, der har nærmet sig 100 meters frit spænd. For fysikkens begrænsninger er principielt ophævet, når vores teknologi leverer specialløsninger af tegl, kombineret med stålarmet beton.

Nu samler vi vores kompetence indenfor konstruktive specialløsninger i en selvstændig produkti-

onsenhed i Petersen Gruppen. Den beslutning kommer som en konsekvens af udviklingen ude på jeres tegnestuer: Fantasien blomstrer, kreativiteten er skærpet, og vi skal gøre vort ypperste for, at visionerne bliver til virkelighed.

Personlig rådgivning kan sikre, det sker.

Helt uanset tidens hang til web og mail, så tror vi på kontakt i øjenhøjde. Fleksibel, tæt dialog kan ska-

be de inspirerede mirakler. Vi vil derfor levere top-tunet service med en betingelsesløs faglig spidskompetence. Og vi vil gøre det der, hvor projektet skabes: På tegnestuen.

Når opgaverne presser på, mener også andre end vi, at de har løsningerne. Og en aktiv markedsplads er kun et gode. Men netop den engagerede, udfordrende konsultation ved tegnebordet, foran skærmen, med opstalten i hænderne – den nikker de færreste ja til. Vi gør.

Af
Steen Spang Hansen
Afdelingsleder, teglbjælker

Petersen Tegl Egernsund A/S

JA TAK

Send mig venligst

- ☐ Katalogmateriale vedr. Petersen Tegl
☐ Materiale vedr. Apentex produkter
☐ Magasinerne PETERSEN 8-14
☐ Opret mig venligst som abonnent på magasinet PETERSEN

Jeg vil gerne reservere plads til et besøg på Petersen's Teglværksted

- ☐ Jeg kan bedst afse tid i perioden _____
☐ Ring mig venligst op herom

- ☐ Jeg ønsker konsulentbesøg

Firmanavn _____
Att. person _____
Adresse _____
Postnr. _____ By _____
Telefon _____ Fax _____

Send kuponen eller fax den til **7444 0434**

Sendes ufrankeret
Modtageren
betaler porto en

Petersen Tegl A/S
NybølNorvej 14
+++0413+++
DK-6310 Broager

Udgiver

Petersen Tegl Egernsund A/S
T: +45 7444 1236
F: +45 7444 0434
E: info@petersen-tegl.dk
www.petersen-tegl.dk

Redaktion

Arkitekt MAA
Annette Petersen

Totalproduktion

Sabroe Media ApS
T: +45 3526 1611
E: info@sabroemedia.dk
www.sabroemedia.dk

Grafisk design

ZangenbergDesign

Tryk

Clausen Offset A/S

Oplag distribueret

Danmark og Norge:	9.621	ex
Tyskland, inkl. Berlin:	31.750	ex
Internt:	6.621	ex
Totalt trykoplæg:	48.000	ex

Distribution

Post Danmark A/S
Posten Norge AS
Deutsches Architektenblatt

Foto

PJ Foto
Merrild Photo
Thomsen & Have
Oliver Heissner
Hasse Traberg-Andersen
Thomas Kaare Lindblad

Tom Jersø
Steentoft Fotografi
Søren Gülck
Riccius & Winter
Timme Hovind
SP Reklamefoto